

Nr 123

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om skattefrihet för belopp, som utgår på grund av vissa s. k. riskgarantier; given Stockholms slott den 21 mars 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om skattefrihet för belopp, som utgår på grund av vissa s. k. riskgarantier.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås skattefrihet för vissa kapitalbelopp, som utbetalas vid dödsfall eller invaliditet för anställningshavare vid den svenska FN-styrkan i Främre Orienten och vid övervakningskontingenten i Korea.

Förslag

till

förordning om skattefrihet för belopp, som utgår på grund av vissa s. k. riskgarantier

Härigenom förordnas, att belopp, som vid dödsfall eller invaliditet utgår på grund av de riskgarantier statsverket iklätt sig för personalen vid kontingenten för övervakning av stilleståndet i Korea eller vid den militära kontingent och den sambandsavdelning, som ingå i den internationella FN-styrkan med uppgift att trygga och övervaka fiendligheternas upphörande i Främre Orienten, ej skall vid taxering enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt utgöra skattepliktig inkomst.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall äga tillämpning jämväl med avseende å 1958 och tidigare års taxeringar. Har någon vid förordningens ikraftträdande redan blivit taxerad för belopp, som avses i förordningen, äger han anföra besvär över taxeringen inom den tid och i den ordning, varom förmäles i 100 och 104 §§ taxeringsförordningen den 23 november 1956.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars
1958.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *skattefrihet för vissa på grund av riskgaranti utbetalade belopp* samt anför därvid följande.

Genom brev den 5 och den 16 november 1956, den 29 mars 1957 och den 31 januari 1958 har Kungl. Maj:t utfärdat bestämmelser angående den svenska militära kontingent och den sambandsavdelning, som ingår i en internationell FN-styrka med uppgift att trygga och övervaka fientligheternas upphörande i Främre Orienten. Breven reglerar bland annat personalens ekonomiska förmåner. Till dessa förmåner hör en s. k. riskgaranti, som statsverket iklätt sig. Enligt denna garanti skall vid fullständig invaliditet på grund av skada eller vid dödsfall för befattningshavare, som innehar med rätt till familjepension förenad anställning, utgå 75 000 kronor om vederbörande har familj och eljest 25 000 kronor. För annan befattningshavare utgår 100 000 kronor respektive 50 000 kronor. Vid partiell invaliditet på grund av skada garanteras så stor del av nämnda belopp, som motsvarar invaliditetsgraden. Utgår från Förenta Nationerna ersättning i fall, som med riskgarantin avses, skall beloppen minskas i motsvarande mån.

För den svenska övervakningskontingenten i Korea gäller en liknande garantibestämmelse. Enligt brev den 21 januari 1955 angående förmåner för kontingentens personal utgår vid dödsfall eller fullständig invaliditet på grund av olycksfall 100 000 kronor för familjeförsörjare, som uppbär arvode av lägst 1 000 kronor för månad, 75 000 kronor för annan familjeförsörjare och 50 000 kronor för övriga. Vid partiell invaliditet på grund av olycksfall reduceras nämnda ersättningar.

I en den 11 januari 1957 dagtecknad skrivelse har *försvarets civilförvaltning* anmält, att fråga uppkommit huruvida belopp, som utbetalats på grund av nyssnämnda riskgaranti, i vissa hänseenden skall kunna likställas med belopp, som utfaller på grund av försäkringsavtal. Civilförvaltningen avser därvid dels den rättsliga giltigheten av insättande av förmånstagare till utfallande belopp och dels den skattemässiga behandlingen av beloppen.

Över civilförvaltningens framställning har, efter remiss, försäkringsinspektionen avgivit yttrande. Därjämte har riksskattenämnden på civilförvaltningens begäran gjort ett uttalande i ämnet.

I det följande skall närmare behandlas frågan om inkomstbeskattningen av belopp som utbetalats på grund av nämnda riskgarantier.

Gällande bestämmelser. Kommunalskattelagen ger inte någon allmän definition på begreppet skattepliktig inkomst. I stället anges vad som räknas som intäkt av de olika inkomstslagen jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tjänst, tillfällig förvärvsverksamhet och kapital. Enligt 32 § 1 mom. hänföres till intäkt av tjänst bl. a. avlöning, arvode och annan förmån i penningar som utgått för tjänsten ävensom pension.

De nyssnämnda bestämmelserna om vad som är att hänföra till skattepliktig intäkt kompletteras av 19 § samma lag, som anger vad som i det särskilda fallet inte räknas till skattepliktig inkomst. Bland annat omnämnes där såsom skattefria följande ersättningar i den mån de utgår i annan form än pension eller livränta, nämligen

ersättning som tillfallit någon på grund av försäkring i allmän sjukkasse eller jämlikt lagen om yrkesskadeförsäkring,

ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än från allmän sjukkasse till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring, samt

ersättning vilken vid sjukdom, olycksfall eller arbetslöshet tillfallit någon på grund av annan försäkring som icke tagits i samband med tjänst.

Försvarets civilförvaltnings skrivelse. Civilförvaltningen erinrar om att statsverket även i andra sammanhang iklätt sig riskgarantier av liknande beskaffenhet som de förut omnämnda garantierna. I 8 § utlandsresereglementet förekommer sålunda garantier av i princip samma innehåll. Civilförvaltningen anför därefter bl. a. följande.

Fråga har uppkommit, huruvida beträffande belopp, som kronan har att utgiva på grund av någon av här ifrågavarande riskgarantier, skall kunna tillämpas samma regler som gälla för belopp, som utfaller på grund av försäkringsavtal. Sålunda har ifrågasatts den rättsliga giltigheten av insättande av förmånstagare. — — —

Med hänsyn till syftemålet med förevarande riskgarantier synes angeläget, att åtgärder vidtagas för sådan anordning att belopp, som kan komma att utgå på grund av dylik garanti, i rättsligt hänseende behandlas som belopp utfallande på grund av sådant avtal om liv- eller olycksfallsförsäkring, å vilket lagen om försäkringsavtal är tillämpligt. Detta torde endast kunna ske genom en särskild lagstiftning.

Vad gäller belopp avseende redan inträffade olycksfall framstår det såsom önskvärt att jämväl dylika belopp i görlig mån bliva underkastade sålunda ifrågasatta bestämmelser. I detta hänseende synes möjligt att åtminstone i skattehänseende åvägbringa likställighet i beloppens behandling. Däremot torde det ej låta sig göra att i civilrättsligt hänseende giva blivande bestämmelser i ämnet retroaktiv tillämpning.

Försäkringsinspektionens yttrande. Inspektionen är av den uppfattningen att ifrågavarande riskgarantier faller utanför försäkringsavtalslagens tillämplighetsområde. På grund härav torde förmånstagareinstitutet inte kunna komma till användning i ifrågavarande fall. Inspektionen har intet att erinra mot att belopp som utfaller i anledning av statliga riskgarantier av nämnd typ bl. a. beredes en gynnad ställning i beskattningsavseende. Enligt inspektionens mening är det emellertid mindre ändamålsenligt att ge en ny lagstiftning på området den formen, att möjlighet öppnas att använda förmånstagareinstitutet vid riskgarantier. Lämpligare synes vara, att man vid lagstiftningsarbetet anlägger det betraktelsesättet, att dylika belopp utgör en schablonmässigt kapitaliserad invalid- eller familjepension, som staten tillerkänner befattningshavare, vilken eljest icke skulle vara berättigad till pension, eller som utgör ett av särskilda skäl betingat tillägg till eljest utgående statlig pension.

Riksskattenämndens uttalande. I skrivelse till riksskattenämnden den 23 februari 1957 hemställde civilförvaltningen om ett uttalande huruvida belopp, som utges på grund av riskgarantierna för FN-styrkans personal, utgör för mottagaren skattepliktig inkomst.

Nämnden uttalade i svarsskrivelse den 1 juni 1957 att intet av de i 19 § kommunalskattelagen angivna fallen av skattefrihet kan anses inbegripa ersättning på grund av riskgarantierna till den kontraktsanställda svenska FN-personalen. Ej heller enligt annan föreskrift kan, enligt nämndens mening, ersättningen anses undantagen från skatteplikt. Riksskattenämnden påpekade vidare att mottagare av ersättning skulle kunna vinna viss skattelättnad genom att samma år ersättningen mottages teckna en pensionsförsäkring mot engångspremie motsvarande ersättningen. Vid taxeringen kommer då avdrag att medges för premien. Nämnden befarade dock att en dylik lösning inte torde vara möjlig eller lämplig i alla situationer.

Nämnden fann det antagligt att vederbörande personal vid tiden för rekryteringen inte varit medveten om att belopp som utgår på grund av riskgarantierna utgör för mottagaren skattepliktig inkomst. Nämnden vill därför ifrågasätta om inte genom särskild lagstiftning skattefrihet borde medges för ifrågavarande ersättningsbelopp.

Enligt under hand inhämtade uppgifter har ersättningar på grund av riskgarantierna hitills utgått i fyra fall. Av dessa ersättningar har en föranletts av dödsfall under år 1956 inom övervakningskontingenten i Korea. De övriga ersättningarna avser FN-styrkan, där under år 1956 ett dödsfall samt under år 1957 ett dödsfall och ett invaliditetsfall inträffade. I de sistnämnda fallen har ersättningsbeloppen utgjort 50 000 kronor för dödsfallen och 26 250 kronor för invaliditetsfallet. I samband med utbetalning under åren 1957 och 1958 av dessa tre ersättningar har innehållits preliminär skatt med respektive 23 909 kronor, 24 151 kronor och 12 000 kronor.

Departementschefen. Som bekant har övervakningstjänsten i Korea och den svenska FN-styrkans bevakningstjänst i några fall krävt offer i form av dödsfall och svårare kroppsskador. Den av civilförvaltningen väckta frågan om beskattning av belopp som utbetalas på grund av riskgarantin har därför blivit aktuell.

Såsom framgår av riksskattenämndens uttalande torde ersättningen få anses som skattepliktig inkomst. Vid utbetalning av garantibeloppen har också i tre fall avdrag för källskatt verkställts med i det närmaste hälften av ersättningsbeloppen. Ersättningarna torde dock vara avvägda utan hänsyn till den väsentliga reduktion som en inkomstbeskattning medför. Här för talar den omständigheten att garantiklausulen är av samma innehåll som motsvarande bestämmelse i 8 § utlandsresereglementet. Ersättning som på grund av denna sistnämnda bestämmelse utbetalas vid olycksfall till följd av tjänsteresa i flygplan torde emellertid vara att betrakta såsom ersättning enligt särskild författning vid olycksfall i arbete och därför skattefri enligt 19 § kommunalskattelagen.

Starka billighetsskäl synes tala för att de ersättningar i form av engångsbelopp som utbetalas på grund av ifrågavarande riskgarantier vid dödsfall och olycksfall inte reduceras genom inkomstskatt till stat och kommun. Jag förordar därför att dessa ersättningar frikallas från skatteplikt enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt. Detta synes lämpligen böra ske genom särskild lagstiftning. Inom finansdepartementet har i enlighet härmed uppgjorts ett förslag till förordning om skattefrihet för belopp, som utgår på grund av de ifrågavarande riskgarantierna. Förordningen bör omfatta även de fall, där ersättning redan utbetalats.

Utgår från Förenta Nationerna ersättning i fall, som med riskgarantin avses, föreligger givetvis ej heller skatteplikt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att det inom finansdepartementet upprättade förslaget till *förordning om skattefrihet för belopp, som utgår på grund av vissa s. k. riskgarantier* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lennart Skoglund